

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 342/2021-72

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **mesto Košice**, Trieda 48/A, Košice, IČO 00 691 135, zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Ján Tokár, spol. s r. o., Werferova 1, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ján Tokár, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Sžr 3/2019 zo 4. novembra 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Sžr 3/2019 zo 4. novembra 2020 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Sžr 3/2019 zo 4. novembra 2020 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **576,12 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 10. februára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto nálezu (ďalej len „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu“). Navrhuje, aby ústavný súd napadnutý rozsudok zrušil, vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a uložil mu povinnosť uhradiť trovy konania pred ústavným súdom. Sťažovateľ sa zároveň domáha, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku až do právoplatného skončenia konania vo veci samej.

2. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva čl. 6 ods. 1 dohovoru. Svoje tvrdenie odôvodňuje predovšetkým tým, že najvyšší súd

- založil napadnutý rozsudok na skutkových záveroch, ktoré sú v extrémnom rozpore s obsahom listín a ďalších dôkazov, na ktoré sa vo svojom rozhodnutí odvoláva,

- nerešpektoval právny názor ústavného súdu vyslovený v náleze č. k. III. ÚS 196/2017-65 z 12. septembra 2017 (ďalej len „skorší nález“) v časti týkajúcej sa vytýkaného svojvoľného a nelogického vyhodnotenia skutkového stavu a arbitrárnych záverov vyjadrených v jeho predchádzajúcom rozsudku č. k. 4 Sžr 32/2016 z 8. júna 2016, ktorý ústavný súd skorším nálehom zrušil,

- napadnutý rozsudok nedostatočne odôvodnil a svojím nesprávnym procesným postupom znemožnil sťažovateľovi realizovať jeho procesné práva garantované ústavou a dohovorom.

3. Z dôvodu prehľadnosti a úplnosti ústavný súd stručne zrekapituluje doterajší priebeh konania vo veci sťažovateľa.

4. Obec Sokolany (ďalej aj „obec“) sa návrhom z 23. apríla 1997 podľa § 52 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení platnom do 31. decembra 2001 domáhala na Okresnom úrade Košice-okolie, katastrálnom odbore (ďalej len „okresný úrad“) vydania rozhodnutia o zmene priebehu hranice mesta Košice a obce Sokolany spočívajúcej vo vrátení časti územia z katastra mesta Košice do katastra obce Sokolany. Podľa tvrdenia obce Sokolany bola v minulosti zmena priebehu hranice územia, ku ktorej došlo s účinnosťou od 1. januára 1981, síce odsúhlasená príslušnými orgánmi, ale bola vykonaná bez súhlasu obce.

5. Podstatou správneho konania bolo posúdenie otázky, či obec Hutníky (tá pozostávala z dvoch katastrálnych území k. ú. Bočiar a k. ú. Sokolany) ako právny predchodca obce Sokolany (obec Sokolany v danom čase neexistovala, pozn.) vyslovila súhlas s pričlenením časti územia obce Hutníky k mestu Košice z oboch častí katastrálnych území, t. j. aj z katastrálneho územia Sokolany, alebo iba z katastrálneho územia Bočiar. V priebehu súdneho konania nebolo sporné, že takýto súhlas bol obcou Hutníky vyslovený vo vzťahu k pričleneniu časti katastrálneho územia Bočiar. Sporným bolo iba to, či bol súhlas vyslovený aj vo vzťahu k časti katastrálneho územia Sokolany.

6. Okresný úrad prvýkrát rozhodol o tomto návrhu rozhodnutím č. k. H-2/97/d-BJ z 20. októbra 2004 tak, že návrh zamietol. Toto rozhodnutie vyústilo do využitia opravných prostriedkov, správnych žalôb (presne špecifikovaných v bode 2. odôvodnenia uznesenia č. k. III. ÚS 196/2017-17 z 21. marca 2017 o prijatí skoršej sťažnosti sťažovateľa, pozn.). Každé z rozhodnutí sa líšilo v jedinom – v názore, či obyvatelia obce Hutníky skutočne vyslovili súhlas s odčlenením častí z oboch svojich častí katastrálnych území v prospech mesta Košice.

7. Okresný úrad naposledy rozhodnutím č. k. OU-KS-KOI-H-2/97/d-BJ z 25. októbra 2013 (ďalej len „posledné rozhodnutie okresného úradu“) návrhu obce Sokolany vyhovel (teda jeho rozhodnutím bolo ustálené, že obec Sokolany súhlas k odčleneniu spornej časti katastrálneho územia nedala). Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 2 Sp 59/2013 z 25. marca 2014 posledné rozhodnutie okresného úradu zrušil. Tento rozsudok krajského súdu bol však uznesením najvyššieho súdu č. k. 4 Sžr 75/2014 z 10. septembra 2015 zrušený pre formálnu chybu v označení aplikovaného právneho predpisu a vec bola krajskému súdu vrátená na ďalšie konanie. Krajský súd rozsudkom č. k. 2 Sp 59/2013 z 1. decembra 2015 vo veci opätovne rozhodol tak, že posledné rozhodnutie okresného úradu zrušil a vec mu vrátil na nové rozhodnutie. Rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 4 Sžr 32/2016 z 8. júna 2016 bol tento rozsudok krajského súdu na základe odvolania obce zmenený tak, že posledné rozhodnutie okresného úradu bolo potvrdené.

8. Sťažovateľ sa následne obrátil so svojou sťažnosťou na ústavný súd, ktorý skorším nálezom vyslovil porušenie totožných práv (aké sú predmetom predloženej sťažnosti, pozn.) rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 4 Sžr 32/2016 z 8. júna 2016 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Ústavný súd v odôvodnení svojho skoršieho nálezu dospel k záveru, že najvyšší súd arbitrárnym, ústavne neakceptovateľným spôsobom vyložil obsah vôle obyvateľov obce Hutníky pri posúdení kľúčovej otázky, či v okolnostiach veci sporným uznesením plenárneho zasadania miestneho národného výboru v Hutníkoch (uznesením č. 18/1979 zo 16. augusta 1979) bolo prijatá územná zmena aj katastrálneho územia Sokolany. Ústavný súd konštatoval, že najvyšší súd formalisticky a nelogicky posúdil prejav vôle. Argumentačne ozrejml najvyššiemu súdu, v čom spočíva nelogickosť prijatých záverov, čím vyvrátil ich správnosť ako aj ich ústavnú udržateľnosť, vytkol mu selektívny prístup pri hodnotení rozhodných skutočností plynúcich z vykonaného dokazovania, keď ignoroval skutočnosť, že súčasťou návrhu územných zmien boli presne špecifikované odčleňované územia obce Hutníky, a to vo vzťahu k obom katastrálnym územiám (vrátane k. ú. Sokolany) aj s presnou špecifikáciou výmery, ako aj skutočnosť, že sa nevysporiadal ani s prílohou prerokovaného materiálu, slovným popisom priebehu hranice okresov odčleňovaného územia. Na základe uvedených zistení ústavný súd dospel k presvedčeniu o svojvôli najvyššieho súdu pri hodnotení vôle obyvateľov obce Hutníky, keďže prijatý záver nevyplýval z podkladov a samotný obsah vôle zohľadnený nebol. Inými slovami, ústavný súd vytkol najvyššiemu súdu, že neprístupoval k hodnoteniu vôle v celej svojej komplexnosti tak, ako vyplynul s dôkazov, ktoré tvoria obsah administratívneho a súdneho spisu (pozri skorší nálež, s. 19 až 22).

9. Najvyšší súd po vrátení veci ústavným súdom rozhodol uznesením č. k. 4 Sžr 16/2017 z 10. apríla 2018 tak, že zrušil rozsudok krajského súdu č. k. 2 Sp 59/2013 z 1. decembra 2015 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho uznesenia mu nariadil doplniť dokazovanie výsluchom žijúcich osôb, ktoré sa zúčastnili plenárneho zasadnutia miestneho národného výboru Hutníky 16. augusta 1979. Krajský súd po doplnení dokazovania rozhodol rozsudkom č. k. 6 S 65/2018-76 z 9. apríla 2019 tak, že posledné rozhodnutie okresného úradu opätovne zrušil a vec mu vrátil na nové rozhodnutie. Na základe odvolania rozhodoval najvyšší súd, ktorý napadnutým rozsudkom opätovne zmenil odvolaním napadnutý rozsudok krajského tak, že posledné rozhodnutie okresného úradu potvrdil.

10. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 342/2021-14 z 29. júna 2021 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu a zároveň vyhovel návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu.

11. Následne ústavný súd 7. júla 2021 vyzval najvyšší súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej ústavnej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti. V ten istý deň zároveň upovedomil zúčastnené osoby Okresný úrad Košice-okolie, katastrálny odbor a obec Sokolany o práve vyjadriť sa k prijatej sťažnosti.

II.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

12. Vyjadrenie najvyššieho súdu č. k. KP 3/2020-341 z 20. júla 2021 spolu so súdnym spisom boli ústavnému súdu doručené 27. júla 2021. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci a v podstatnom uviedol, že *«dôvody svojho rozhodnutia podrobne uviedol v bodoch 59-132 písomného odôvodnenia rozsudku... vychádzal z obsahu preskúmaného rozhodnutia Okresného úradu Košice – okolie č. OU-KS-KOI-H-2/97/d-BJ zo dňa 25. októbra 2013, pripojeného administratívneho spisu odporcu, súdneho spisu a zo záverov Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 196/2017-65 zo dňa 12. septembra 2017. Riadne a podrobne sa vysporiadal s námietkami účastníkov konania...»*

Najvyšší súd dospel k záveru, že pojem „absencia/mlčanie“ vo význame neuvedenia územia (terajšej obce Sokolany) do uznesenia č. 18/1979 v časti „A“ pléna MNV Hutníky by podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu (napr. 88/1954) bolo možné pokladať za prejav vôle pléna obce so začlenením územia Sokolian do okresu Košice – mesto, len v tom prípade, ak by bolo možné s určitosťou usudzovať, že uznesením bola prejavená vôľa určitého – uvedeného obsahu. Vzhľadom na vykonané dokazovanie senát najvyššieho súdu k požadovanej určitosti obsahu vôle nedospel. Diskutovaný pojem kataster Hutníky – Bočiar /VSŽ/ je podľa názoru najvyššieho súdu možné vyložiť z hľadiska obsahu vôle obyvateľov obce Hutníky len tak, že išlo o tú časť obce Hutníky, ktorá tvorila pôvodne chotár obce Bočiar. A to bez katastrálneho územia Sokolany.»

II.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby – Okresného úradu Košice-okolie, katastrálneho odboru:

13. Zúčastnená osoba na výzvu ústavného súdu reagovala elektronicky prostredníctvom mailu doručeného 8. júla 2021, ktorým potvrdila prijatie podania a pridelenie čísla konania sp. zn. VR 29935/2021. Napriek uvedenému svoje právo vyjadriť sa k prijatej sťažnosti v lehote určenej ústavným súdom nevyužila a neurobila tak ani do prijatia tohto nálezu.

II.3. Vyjadrenie zúčastnenej osoby – obec Sokolany:

14. Zúčastnená osoba prostredníctvom svojho právneho zástupcu doručila ústavnému súdu 21. júla 2021 podanie označené ako „*Vyjadrenie sa zúčastnenej osoby – Obce Sokolany, k ústavnej sťažnosti*“. V podstatnom uviedla, že podanú sťažnosť považuje za zneužitie práva. Zdôraznila, že „*akékoľvek hlasovanie poslancov MNV o presune sporného územia, z k. ú. Sokolany pod Mesto Košice absentuje*“. V ďalšom argumentačne zotrvala na správnosti záverov najvyššieho súdu, preto výhrady a námietky sťažovateľa považovala za neopodstatnené.

II.4. Replika sťažovateľa:

15. Právny zástupca sťažovateľa sa k stanovisku najvyššieho súdu vyjadril podaním doručeným 4. augusta 2021. V podstatnom uviedol, že „*pri posudzovaní obsahu uznesenia č. 18/1979 zo dňa 16. 8. 1979 je potrebné postupovať komplexne a prihliadnuť na všetky dokumenty a obsah návrhu, ktorý je prejednávaný a o ktorom bolo rozhodované, pričom je nesporné, že návrh obsahoval i tabuľku orientačných plošných údajov zmien hraníc okresov zo dňa 6. augusta 1979, z ktorých jednoznačne vyplynulo, že z k. ú. Sokolany sa odčleňuje 706 ha a z k. ú. Bočiar 248 ha pre okres Košice - mesto, teda že územná zmeny sa týka oboch kat. území obce Hutníky*“. Poukázal na to, že z obsahu dôvodovej správy aj samotného „*Návrhu územných zmien ONV Košice - vidiek, odbor vnútorných vecí č. Vnútr. 152/1979 zo dňa 19. 2. 1979*“, ktorý je súčasťou administratívneho spisu a bol predmetom rokovania „*MNV v Hutníkoch*“ ako podkladový materiál sporného uznesenia, je nepochybné, čo bolo predmetom návrhu územných zmien. Z týchto materiálov, z tabuľky orientačných zmien, ako aj z popisu priebehu hranice okresov jednoznačne vyplýva rozsah odčleňovaných katastrálnych území ako k. ú. Bočiar, tak aj k. ú. Sokolany. Pokiaľ ide o dobové označenie katastrálneho územia, na ktoré poukazuje najvyšší súd, sťažovateľ uvádza, že tento bol prevzatý práve z týchto podkladových materiálov, z ktorých nesporne vyplýva rozsah zmien týkajúci sa aj k. ú. Sokolany, pričom aj samotný text sporného uznesenia na tieto materiály odkazuje. Pokiaľ ide o doplnenie dokazovania, sťažovateľ výsluchom samotných poslancov, ktorí sa zúčastnili predmetného hlasovania, poukázal na to, že ich vôľa bola prejavená a je inkorporovaná v samotnom spornom uznesení. Spochybnil aj hodnovernosť svedectiev osôb, ktoré boli členmi plenárneho zasadnutia, ktorú po vyše štyridsiatich rokoch považoval za nanajvýš otáznu. V závere svojho vyjadrenia zotrval na dôvodnosti podanej sťažnosti.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

16. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

17. Vychádzajúc z podstaty námietok sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 391/09). Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto preskúmava len to, či orgán verejnej moci ten-ktorý zákon nevyložil spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08).

18. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky, alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

19. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa tvrdí, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

20. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

21. Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. Z týchto hľadísk preto posudzoval ústavný súd aj sťažovateľom napadnuté rozhodnutie všeobecného súdu.

22. Ústavný súd po preskúmaní obsahu napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, súdneho spisu, ústavnej sťažnosti a jej príloh, ako aj vychádzajúc z obsahu skorších rozhodnutí všeobecných súdov v predmetnej veci, a v neposlednom rade aj z obsahu skoršieho nálezu predovšetkým konštatuje, že z celého obsahu skoršieho nálezu ústavného súdu nemožno usudzovať najvyšším súdom prezentovaný a tvrdý názor, že z neho mala vyplývať požiadavka dôkladného zistenia stavu veci vykonaním ďalšieho dokazovania, ktoré najvyšší súd nariadil vo svojom zrušujúcom uznesení č. k. 4 Sžr 16/2017 z 10. apríla 2018 (pozri bod 9.10 odôvodnenia označeného uznesenia najvyššieho súdu, rovnako bod 27 a 88 odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, pozn.). Uvedený právny názor mal slúžiť ako nosný dôvod zrušenia odvolaním napadnutého rozsudku krajského súdu najvyšším súdom. Až absurdne v kontexte obsahu skoršieho nálezu vyznieva potom príkaz najvyššieho súdu ustáliť z vykonaných svedeckých výpovedí účastníkov plenárneho zasadnutí obce Hutníky (po štyridsiatich rokoch, údajne to malo vyplývať zo záverov ústavného súdu) odpoveď na otázku, o čom vlastne hlasovali v spornom uznesení, a to za existencie zápisnice a ostatných podkladov prerokovaného materiálu, ktoré sú už obsahom administratívneho spisu a ktoré bolo a je možné bez väčších problémov logicky komplexne vyhodnotiť. Naopak, z obsahu skoršieho nálezu vyplynula povinnosť najvyššieho súdu komplexne posúdiť obsah vôle na základe už vykonaného dokazovania a obsahu administratívneho spisu, absencia ktorého posúdenia bola skutočným dôvodom zrušenia sťažnosťou napadnutého rozsudku najvyššieho súdu (č. k. 4 Sžr 32/2016 z 8. júna 2016) ústavným súdom. Najvyšší súd totiž pri hodnotení prejavu vôle postupoval formalisticky a vychádzal výlučne len z použitej formulácie „kataster Hutníky – Bočiar /VSŽ/“ pričom ignoroval (opomenul vyhodnotiť relevantné argumenty sťažovateľa, ktorý poukazoval na obsah konkrétnych listín administratívneho spisu), arbitrárne a nelogicky interpretoval bod sporného uznesenia „A“ a bod „B“ tak, že sa vzájomne vylučujú. Na základe uvedeného je potrebné urobiť záver, že najvyšší súd dezinterpretoval obsah skoršieho nálezu ústavného súdu, zrušil odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu z dôvodu údajnej potreby vykonať ďalšie dokazovanie. Ústavný súd na to poukazuje najmä z dôvodu, že najvyšší súd aj v napadnutom rozsudku uvedené prezentoval ako fakt.

23. V nadväznosti na uvedené ústavný súd upriamil svoju pozornosť na nosnú časť odôvodnenia napadnutého rozsudku, ktorá viedla najvyšší súd k záveru, že neuvedenie územia (terajšej obce Sokolany) do uznesenia č. 18/1979 v časti „A“ pléna MNV Hutníky spôsobuje ten následok, že územná zmena sa netýkala časti k. ú. Sokolany. Najvyšší súd konštatoval, že krajský súd svoj opačný záver (poslanci MNV Hutníky rozhodli aj o územnej zmene týkajúcej sa k. ú. Sokolany, pozn.) založil na „širšej interpretácii“, keď uviedol, že *«Nie je možné, stotožniť sa s názorom krajského súdu, že predmetné uznesenie zo dňa 16. augusta 1979 č. 18/1979 v bode „A“ je možné vykladať širšie, práve s poukazom na zamýšľaný zámer územných zmien a nahradiť tak rozhodujúcu vôľu osôb - poslancov MNV Hutníky, do ktorých výhradnej právomoci patrilo*

o navrhnutých zmenách hlasovať a o nich rozhodnúť.“ (bod 118 odôvodnenia napadnutého rozsudku).

Najvyšší súd ďalej uviedol:

«119. Práve naopak uznesenie mestského zastupiteľstva /podľa názoru najvyššieho súdu obdobne i pléna MNVZ, aj podľa judikatúry Najvyššieho súdu SR a aj Ústavného súdu SR, na ktorú poukázal právny zástupca navrhovateľa na pojednávaní pred krajským súdom dňa 2. apríla 2019 - Uznesenie Ústavného súdu SR II. ÚS 922/2016-13 zo dňa 15. decembra 2016 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. značka 4 Obdo/49/2014, 4 Obdo/69/2014 zo dňa 25. augusta 2015, je prejavom vôle osôb podieľajúcich sa na vytváraní vnútornej vôle mestského zastupiteľstva a je inkorporovaná do jeho uznesení ako písomného prejavu, ktorý nemožno následne meniť ani dopĺňať na základe výpovedí jednotlivých poslancov mestského zastupiteľstva ako svedkov.

120. Najvyšší súd sa stotožňuje s uvedeným záverom a to v súlade s vysloveným názorom ústavného súdu v tejto veci ho aplikuje aj na predmetné uznesenie plenárneho zasadnutia MNV a to vo vzťahu k bodu „A“ predmetného uznesenia 18/1979. Uvedený záver podporuje aj príloha k Návrhu na určenie nových hraníc okresov Košice-mesto a Košice-vidiek zo dňa 19. februára 1979, číslo: Vnútr. 35/1979; 152/1979 označená ako prehľadná tabuľka, ktorá definovala jednotlivé územia, ktorých sa mali navrhované zmeny dotknúť. V prípade Obce Hutníky bol návrh predložený zvlášť pre obec označenú v dobových listinách ako Bočiar - Hutníky a zvlášť pre obec označenú ako Sokolany- Hutníky (viď Prehľadná tabuľka, blana č. Vnútr. 1414/79). Z tohto návrhu je zrejmé, že obec Hutníky bola pre návrh úprav hraníc rozdelená zvlášť pre úpravy územia Bočiar a pre chotár Sokolany. Označenie obsiahnuté v uznesení pléna MNV Hutníky ako územie v katastri Hutníky - Bočiar korešponduje aj s Návrhom zmien a Prehľadnou tabuľkou, o ktorých plenárne zasadnutie rozhodlo. Je preto logický záver, že ak plénum MNV súhlasilo so zmenami, ktoré sa týkali rozšírenia územia Košíc o územie v katastri Hutníky - Bočiar i VSŽ) a začlenením do územia okresu Košice - mesto rešpektujúc tým uznesenie vlády SSR č. 19/1966 o Smernom územnom pláne HSA Košice, nerozhodli aj o inom území.

121. Pojem kataster je synonymom pojmu územie aj chotár, jedná sa o súhrn pozemkov patriacich k územiu obce. Hutníky sa skladali z dvoch pôvodných obcí Bočiar a Sokolany. Každá obec má svoj chotár, svoje územie, svoje polia a v tomto prípade aj svoj kataster. Kataster pôvodnej obce Bočiar a k. ú. Sokolany tvorili spolu obec Hutníky. Obec Hutníky tvorili dve katastrálne územia a to katastrálne územie Bočiar a katastrálne územie Sokolany. Je teda zrejmé a to aj z výpovedí svedkov, že v danom prípade plénum rozhodovalo o území, ktoré patrilo pôvodne obci Bočiar. Rovnako aj z obsahu svedeckých výpovedí, ktoré sú doslovne obsahom zvukového záznamu z pojednávania na Krajskom súde v Košiciach v tejto veci zo dňa 2. apríla 2019, je podľa názoru najvyššieho súdu (čiastočne na rozdiel od skrátenej verzie výpovedí svedkov obsiahnutých v zápisnici z pojednávania pred krajským súdom zo dňa 2. apríla 2019) nesporné, že chotár terajšej obce Sokolany nebol súčasťou zmien, o ktorých hlasovali poslanci na plenárnom zasadnutí. Pokiaľ by bol, muselo by plénum MNV rozhodnúť a uviesť v uznesení akú časť z katastrálneho územia Sokolany pričleňuje do okresu Košice-mesto z pôvodne navrhnutej rozlohy 706 ha. Takéto rozhodnutie plénum MNV Hutníky na svojom zasadnutí neprijalo, neschválilo ho a ani o ňom podľa zachovaných listín nerozhodovalo ani sa o ňom nehlasovalo.

122. Najvyšší súd s poukazom aj na reštitučný charakter predmetného konania, považuje závery prvostupňového súdu o tom, že poslanci MNV Hutníky hlasovali „s vedomím“, že tieto zmeny sa týkajú aj obce Sokolany, za právne neudržateľný. Rozhodnutie krajského súdu považuje za svojvoľné, arbitrárne a vecne nesprávne rozhodnutie, nemajúce základ v skutkovom stave a ani v elementárnej logike.

123. Najvyšší súd SR s poukazom na závery nálezu Ústavného súdu SR vydaného v tomto konaní uzatvára, že prejav vôle je potrebné vykladať so zreteľom na okolnosti, za ktorých bol uskutočnený. Skutočná vôľa nesmie byť umelo uvádzaná do súladu s potrebným/zamýšľaným výsledkom tak, ako to opakovane zrealizoval krajský súd. Len navonok prejavenej vôle v dostupnej a vnímateľnej forme možno priznať právnu relevanciu.

124. Absenciu/mlčanie vo význame neuvedenia územia (terajšej obce Sokolany) do uznesenia č. 18/1979 v časti „A“ pléna MNV Hutníky by podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu (napr. R88/1954) bolo možné pokladať za prejav vôle pléna so začlenením územia Sokolian do okresu Košice - mesto len v tom prípade, ak by bolo možné s určitosťou usudzovať, že uznesením bola prejavená vôľa určitého - uvedeného obsahu. Vzhľadom na vykonané dokazovanie a vyššie uvedené judikaturu senát najvyššieho súdu k požadovanej určitosti nedospel a to aj s poukazom na vyššie uvedené skutočnosti. Pojem kataster Hutníky - Bočiar je teda podľa najvyššieho súdu možné vyložiť len tak, že išlo o tú časť obce Hutníky, ktorá tvorila pôvodne chotár obce Bočiar.

126. K bodu „B“ uznesenia číslo 18/1979 Pléna MNV Hutníky zo dňa 16. augusta 1979 dospel opakovane Najvyšší súd SR k zhodnému záveru, ktorý prezentoval aj Ústavný súd vo svojom náleze a to, že Bod „B“ uznesenia o územných zmenách hovorí, že do okresu Košice - mesto nemá byť včlenená celá obec Hutníky. K tomuto záveru dospel aj krajský súd a účastníci tento záver vo svojich podaniach nespochybnili. Uvedený záver je obsiahnutý aj v predmetnom Návrhu na str. 4, č. bl. Vnútr. 5794 Dôvodovej správy v časti Závery, ktorý je citovaný vyššie.

127. Z vykonaného dokazovania ako aj z obsahu administratívneho spisu odporcu je teda možné uzavrieť a prisvedčiť krajskému súdu v súlade s logickým výkladom ústavného súdu, že plenárne zasadnutie MNV Hutníky v bode „B“ nesúhlasilo, aby bola obec Hutníky ako celok územne včlenená do okresu Košice-mesto a to v zmysle predloženého návrhu.

128. Pokiaľ sa týka procesných námietok vzťahujúcich sa k správne konaniu, ktoré ale neboli v odvolaní ďalšieho účastníka namietané, odvolací súd zdôrazňuje, že sa v plnom rozsahu stotožnil so závermi krajského súdu uvedenými v odôvodnení predmetného rozsudku, že nie je možné vytykať odporcovi, že predmetné správne konanie nezastavil, a to z dôvodov uvedených v rozsudku krajského súdu.

129. V tomto prípade odvolací súd z obsahu administratívneho spisu ani z rozhodnutia odporcu, rovnako ani z obsahu zrealizovaných svedeckých výpovedí prežívších svedkov prítomných alebo zainteresovaných na posudzovanom rokovaní pléna MNV Hutníky nezistil, že by pred rozhodnutím plenárneho zasadnutia národného výboru bola uvedená otázka predložená na prerokovanie občanom podľa § 40 citovaného zákona.

130. Najvyšší súd má za preukázané, že súhlas na zmenu priebehu hranice Obce Sokolany (v rozhodujúcom období katastrálneho územia Sokolany v Obci Hutníky) nebol daný v súlade so zákonom, a to orgánom, do ktorého právomoci podľa zákona účinného v rozhodujúcom čase,

rozhodovanie patrilo. Súhlas nebol preukázateľne zrealizovaný Obcou Hutníky, resp. plenárnym zasadnutím MNV, ani jej obyvateľmi. Existencia takéhoto rozhodnutia absentuje a podľa názoru najvyššieho súdu neobstojí ani názor krajského súdu, že je to v dôsledku „nešťastne formulovaného výroku“. Práve naopak z predmetnej zápisnice z plenárneho zasadnutia MNV Hutníky zo dňa 18. augusta 1979 vyplýva, že plénum MNV svojim uznesením č. 18/1979 v bode „A“ súhlasí len s bodom 4 návrhu uvedeného pod č. Vnútr. 152/1979 týkajúceho sa rozšírenia územia Košíc o územie v katastri Hutníky - Bočiar (VSŽ.) a začlenením do územia okresu Košice - mesto rešpektujúc tým uznesenie vlády SSR č. 19/1966 o Smernom územnom pláne HSA Košice. V bode „B“ nesúhlasí, aby obec Hutníky bola územne včlenená do okresu Košice - mesto. (Bod 5 návrhu uvedeného pod č. Vnútr. 152/1979).

131. Najvyšší súd je na základe vyššie uvedeného toho názoru, ktorý vyplýva z listín nachádzajúcich sa v pripojenom administratívnom spise, ako aj zo skutkového stavu veci zisteného odporcom, že súhlas obce Hutníky, alebo jej obyvateľov na zmenu priebehu hranice katastrálneho územia Sokolany, nebol v roku 1979 daný, keďže v konaní nebolo preukázané, že by takýto súhlas vo forme rozhodnutia bol prijatý. Uvedené znamená, že bola kumulatívne splnená aj posledná zákonná podmienka vyplývajúca z ustanovenia § 52 katastrálneho zákona- teda zmena priebehu hranice sa vykonala v obci Hutníky v časti k. ú. Sokolany bez súhlasu obce a jej obyvateľov. Odporca preto vydal preskúmané rozhodnutie č. k. OU-KS-KOI-H- 2/97/d-BJ zo dňa 25. októbra 2013 v súlade so zákonom.»

24. Ústavný súd k takto koncipovanému odôvodneniu napadnutého rozhodnutia konštatuje, že krajský súd nezaložil svoje rozhodnutie len na širšej interpretácii prejavu vôle, ako sa to snaží predostrieť najvyšší súd.

25. Krajský súd v odôvodnení rozsudku komplexne vyhodnotil všetky relevantné skutočnosti, ktoré boli obsahom administratívneho spisu, keď konštatoval, že zo zápisnice z plenárneho zasadnutia, na ktorom bolo sporné uznesenie odsúhlasené, vyplýva, že „predsedníčka MNV oboznámila a vysvetlila obsah navrhovaných zmien (uvedené je aj súčasťou zápisnice k spornému uzneseniu, ako aj odôvodnenia napadnutého rozsudku bod 109) s návrhom ONV Košice vidiek číslo 152/79 vnút. ohľadne zmeny hraníc okresov Košice vidiek – Košice mesto. Zároveň načrtla, aké táto zmena bude mať prednosti a aké nedostatky a nevýhody pre obec“ (myslí sa tým Hutníky, pozn.). Uvedené v kontexte ostatných podkladov, ktoré tvorili súčasť prerokovaného materiálu, teda dôvodovej správy, smerného plánu HSA Košice, grafickej časti materiálu, výkazu zmien, vyčíslených aj vo vzťahu ku k. ú. Sokolany, slovného popisu priebehu hranice (kde sa aj rovnako spomína sporný pojem kataster Hutníky – Bočiar /VSŽ/), a ktoré boli aj k dispozícii na nahliadnutie) dáva podklad pre ústavnokonformný záver, že plenárne zasadnutie MNV obce Hutníky skutočne vyslovilo súhlas aj s navrhovanými zmenami k. ú. Sokolany. Ústavný súd už v skoršom náleze vyslovil, že nie je možné vychádzať len zo znenia dobového názvu, ktorý nezodpovedal ani už v tom čase realite, pretože katastrálne územie s takým názvom neexistovalo. Existovala len Obec Hutníky, ktorá sa skladala z dvoch k. ú. Bočiar a Sokolany. Ak obec vyslovila súhlas s návrhom v časti „A“, ktorý bol predkladaný na hlasovanie plenárneho zasadnutia, vyslovila tým súhlas v celom rozsahu, keďže zo súčastí prerokovaného materiálu bolo nepochybné, že navrhnutá územná zmena sa týkala oboch

katastrov obce Hutníky v presne špecifikovanej výmere. V opačnom prípade by zápisnica musela obsahovať nesúhlas s časťou návrhu „A“ tak, ako bol v zápisnici zaznamenaný nesúhlas vo vzťahu k návrhu „B“.

26. Ústavný súd preto považuje opätovnú argumentáciu najvyššieho súdu za prejav opakovanej svojvôle a nihilizáciu už vysloveného záväzného právneho názoru ústavného súdu jeho nerešpektovaním. Pokiaľ najvyšší súd poukazuje na závery uvedené v uznesení ústavného súdu č. k. II. ÚS 922/2016-13 z 15. decembra 2016 v kontexte záverov uvedených v rozsudku najvyššieho súdu č. k. 4 Obdo 49/2014, 4 Obdo 69/2014 z 25. augusta 2015, o ktoré sa opiera aj v odôvodnení svojho napadnutého rozsudku, ústavný súd po oboznámení sa s obsahom týchto rozhodnutí konštatuje, že právne hodnotenie prejavu vôle vychádzalo z odlišnej skutkovej situácie (v dotknutom rozhodnutí orgánu obce úplne absentoval prejav vôle s uzatvorením zmluvy o zabezpečení prevádzky, pozn.), preto konštatuje, že najvyšším súdom citovaná právna veta je vytrhnutá z kontextu, a preto právny záver je v okolnostiach posudzovanej veci najvyšším súdom mylne interpretovaný a aplikovaný. V prejedávanom prípade nebolo sporné, či bola vôľa s územnou zmenou prejavená, sporným momentom bol len obsah prejavenej vôle obyvateľov obce Hutníky v spornom uznesení, a to z dôvodu použitia nepresného dobového označenia, ktoré samo osebe nemalo výpovednú hodnotu, avšak výpovednú hodnotu malo v spojení s celým prerokovaným materiálom, na ktorý výslovne odkazovalo (pozri s. 17 a 18 odôvodnenia skoršieho nálezu). Rozhodne teda nie je možné tvrdiť, že ide o rozširujúcu interpretáciu prejavenej vôle, ale nachádzanie skutočného obsahu prejavenej vôle. Vychádzajúc z uvedeného, je možné urobiť záver, že najvyšší súd opätovne v rozpore so záväzným právnym názorom ústavného súdu sa zameral na formalistické posúdenie prejavu vôle a odmietol posúdiť obsah prejavenej vôle v spornom uznesení (rovnako to konštatoval ústavný súd vo svojom skoršom náleze). Takýto postup najvyššieho súdu považuje ústavný súd za bezprecedentný prejav opakovanej arbitrárnosti nesúcej všetky pojmové znaky hrubej svojvôle bez relevantných argumentov, ktorý je v právnom štáte neospravedliteľný.

27. Rovnako v tejto súvislosti ústavný súd považuje za arbitrárny a ničím nepodložený právny záver najvyššieho súdu, že vzhľadom na vykonané dokazovanie senát k požadovanej určitosti prejavenej vôle nedospel (z dôvodu neuvedenia územia terajšej časti obce Sokolany), a to aj s poukazom na judikatúru (R 88/1954). Tento záver je nielen nesprávny, ale aj v zjavnom v rozpore s obsahom súdneho, ako aj administratívneho spisu.

28. Ústavný súd tak jednoznačne dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa (bod 1 výroku nálezu). Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu preto zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku nálezu).

29. V ďalšom postupe je najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde), ktorého nerešpektovanie

bez relevantného odôvodnenia je samo osebe dôvodom na opätovné zrušenie rozhodnutia bez ďalšieho. Najvyšší súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

IV. Trovy konania

30. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Právny zástupca sťažovateľa si nárok na náhradu trov konania uplatnil.

31. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom podľa § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov pozostávajúcu z odmeny advokáta za tri úkony právnej služby. Za úkony uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti, vyjadrenie k stanovisku najvyššieho súdu a zúčastnenej osoby) patrí odmena v sume trikrát po 181,17 eur a režijný paušál v sume trikrát po 10,87 eur.

32. Ústavný súd priznal náhradu trov konania v celkom v sume 576,12 eur (bod 3 výroku nálezu).

33. Priznanú náhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

34. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2021

**Peter Molnár
predseda senátu**